

MAD & VERDENSMÅL I AFRIKA

Introduktion til undervisningsmateriale til EUD - Fødevarer, jordbrug og oplevelser
Krithfilm ApS, Hotel- og Restaurantskolen i København – 2022

INTRODUKTION

Krithfilm ApS og Hotel- og Restaurantskolen i København har i et samarbejde produceret fire film og tilhørende undervisningsmaterialer om/med titlen: Mad & verdensmål i Afrika.
Projektet er støttet af Danidas Oplysningsmidler.

Undervisningsmaterialet består af:

- Fire undervisningsfilm af 8-10 minutters varighed
- Denne introduktion (lærervejledning, oversigter, links mv.)
- Aktivitetsmateriale (inspiration til undervisning/øvelser - 5 sæt, i alt 18 aktiviteter)
- PowerPoint (introducerende ift. bæredygtighed, verdensmål, film og kontekst)

Det samlede undervisningsmaterialet findes her: <http://madiafrika.dk>

Materialet er målrettet elever på erhvervsuddannelserne - hovedområdet: Fødevarer, jordbrug og oplevelser - primært fødevareuddannelserne. Materialet vil kunne anvendes på såvel grundforløb som på hovedforløb afhængig af uddannelsesretning og i kontekst med flere fag, temaer og tværfaglige forløb, hvor verdensmål og bæredygtighed er i spil.

Filmene tager udgangspunkt i konkrete cases i Østafrika, Kenya: KAMELMÆLK, CHIAFRØ, HVERDAGSMAD UDEN SPILD & TWISTED LEAF. Alle fire film kan kobles til bæredygtighed og flere af FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling og skal ses i denne sammenhæng. Det tilhørende aktivitetsmateriale og powerpoint tager afsæt i de fire film.

FILM, CASES OG VERDENSMÅL

Titel: Kamelmælk

Filmlink: Kamelmælk

Intro: Filmen Kamelmælk handler om malkekameler og produktion af kamelmælk på et mejeri. Malkekameler kan give sund mælk i et varmt klima og kamelmælk vinder frem i Kenya i det østlige Afrika. Kameler er mere tørkeresistente end køer og mere skånsomme overfor naturen. Deres store fødder træder blødt på markerne og de nipper til træernes blade – køer og geder æder alt og træder afgrøder ned. Kamelmælken har mange fine egenskaber – ikke kun ernærings- og sundhedsmæssigt, men også holdbarhedsmæssigt. Heldigvis er kamelmælk mere holdbar end komælk og det er en fordel, da det er svært at få frisk mælk frem til lokale forbrugere og til byen i et land med tropisk klima og dårlige veje. Vi følger mælken fra landsbyen til det lokale andelsmejeri drevet af somaliske kvinder og videre i store plastikdunke, der bliver spændt fast på busser, der kører til storbyen Nairobi, hvor det sælges på lokale markeder. Investering i hygiejnekurser og køletanke har gjort, at det kan lade sig gøre. Kamelmælk er især udbredt i Nordafrika, Mellemøsten og i Indien, hvor det har været en del af kulturen i århundreder. Kamelmælk er ikke udbredt i Europa og introduktion af kamelmælk er også forsøgt i Danmark for nogle år siden uden stort held, så det kan være svært at skaffe.

Filmen kan kobles til flere verdensmål, men især:

1: Afskaf fattigdom

2: Stop Sult

5: Ligestilling mellem kønnene

9: Industriel innovation og infrastruktur

13: Klimaindsats

15: Livet på land

FILM, CASES OG VERDENSMÅL

Titel: Chiafrø – sort guld

Filmlink: Chiafrø – sort guld

Intro: Filmen Chiafrø - sort guld, omhandler dyrkning og anvendelse af chiafrø i Kenya i det østlige Afrika. Her er afrikanske småfarmere begyndt at dyrke chiafrø i et område, hvor majshøsten fejler år efter år på grund af regnmangel. Chiaplanten er nem at dyrke, den er mere robust overfor tørke og insektangreb og giver et godt udbytte. De små sorte frø har en god næringssammensætning og giver en ny næringskilde i maden til de afrikanske familier i områderne. Farmerne kan samtidig tjene flere penge på at sælge chiafrø end på andre afgrøder som majs og chia-dyrkning kan i et land som Kenya være med til at skabe en bæredygtig forandring. Chiafrø er populært på det danske marked, hvor de ofte sælges som helsekost og "superfoods". Chiafrø får en del omtale for deres sunde egenskaber, særligt i forhold til deres indhold af protein, fibre og visse fedtsyrer. I den danske madkultur anvendes chiafrø på mange måder og kan typisk indgå i fx grød, bagværk, smoothies og salater.

Filmen kan kobles til flere verdensmål, men især:

1: Afskaf fattigdom

2: Stop Sult

15: Livet på land

13: Klimaindsats

17: Partnerskaber for handling

FILM, CASES OG VERDENSMÅL

Titel: Hverdagsmad uden spild

Filmlink: Hverdagsmad uden spild

Intro: Filmen Hverdagsmad uden spild, omhandler mødet mellem den kenyanske husmor og en dansk kok fra Nairobi og giver et eksempel på afrikansk hverdagsmad. I filmen tilberedes mad primitivt over ildsted med få ressourcer, råvarer og ingredienser til rådighed og uden spild. Vi ser hvordan, en kenyansk husmor "køber ind" og laver mad – hun bruger stort set ikke kød, men mange bønner, madbananer, hirse og rodfrugter. Det vidner om en ulighed i forhold til adgang til ressourcer og en anderledes tilgang til råvarerne, brug af lokale råvarer og hvor intet går til spilde. Filmen kan ses i lyset af flere emner - fx ulighed, adgang til ressourcer, lokale fødevarer og ikke mindst madspild. Omkring en tredjedel af verdens fødevarer/mad havner i skraldespanden, hvilket svarer til over 2 milliarder ton mad. I Danmark sker den største del af madspildet i husholdningerne på trods af mange gode initiativer og fokus på madspild gennem årene. I verdens fattigste lande sker madspildet i andre led i værdikæden og af andre årsager.

Filmen kan kobles til flere verdensmål, men især:

1: Afskaf fattigdom

2: Stop sult

10: Mindre ulighed

12: Ansvarligt forbrug og produktion

13: Klimainsats

FILM, CASES OG VERDENSMÅL

Titel: Twisted Leaf

Filmlink: Twisted Leaf

Intro: Filmen Twisted Leaf handler om en dansk iværksættervirksomhed, der i Afrika samarbejder med afrikanske kaffebønder. Ikke om kaffeproduktion med om brugen af en uudnyttet ressource fra kaffedyrkning. Twisted Leaf producerer nemlig, som de første i verden, læskedrikke af kaffebladene. Læskedrikken har en særlig tør, honningagtig smag og indeholder en lille smule koffein. I Etiopien har man længe, i visse lokalområder, lavet urtedrik af kaffeblade fra kaffeproduktion, men ingen har fundet på at bruge dem kommercielt før til drikkevarer. Det er "novel food", innovation, socialt iværksætteri med blik for Afrika og til gavn for fattige kaffebønder. Kaffebønderne får en ny og tiltrængt indtægtskilde fra et restprodukt, fordi kaffebladene nu bliver værdisat og bønderne også kan sælge bladene fra kaffeproduktionen, som på mange måder er udfordret. Det kan være med til at sikre mange små kaffebønder og deres familier økonomisk udvikling og bedre levevilkår, samt flere jobs i lokalområdet. Twisted Leaf producerer deres drikkevarer i Danmark og forhandler dem også primært i Danmark. Twisted Leaf findes i forskellige varianter, med og uden alkohol.

Filmen kan kobles til flere verdensmål, men især:

1: Afskaf fattigdom

2: Stop Sult

8. Anstændige jobs og økonomisk vækst

9. Industri, innovation og infrastruktur

17: Partnerskaber for handling

AKTIVITETSMATERIALE

Aktiviteterne er udvalgt til at kunne afdække de problemstillinger, løsninger, initiativer og eksempler, der inddrages i og relaterer sig til film/cases og set i lyset af bæredygtighed og verdensmål. Dernæst er aktiviteterne tænkt ind i en mere nær/dansk og brancherelateret sammenhæng. Film og aktiviteter kan anvendes uafhængigt af hinanden alt efter undervisningskontekst, målgruppe og tidsramme. Vær opmærksom på, at aktiviteterne er afgrænset og koncentrerer sig om film/cases, men udfolder sig bedst/forudsætter en forudgående introduktion til bæredygtighedsbegreb og til verdensmål. Der er derfor forslag til enkelte aktiviteter", der fokuserer generelt på bæredygtighed og verdensmål. (Se LINKS for anden inspiration og undervisningsmaterialer om bæredygtighed, verdensmål og Kenya). Aktiviteterne henvender sig især til læringsaktiviteter i "teori", men der kan med fordel inddrages praktik afhængig af målgruppe og fag - fx: Undersøg udvalg af chia-produkter i butikker, lav mad med chiafrø, lav mad med få ressourcer, råvarer og nul-madspild, lav afrikansk/kenyansk mad, lav smagning med drikkevarer fra Twisted Leaf, lav test og smagning med kamelmælk, hvis det kan fremskaffes.

Hensigten med læringsaktiviteter, der tager afsæt i alle fire film, er at videndele, introducere og afdække filmenes hovedtemaer og perspektivere til bæredygtighed og verdensmål. Disse aktiviteter giver mulighed for på kortere tid at kunne videndele film og reflektere over flere temaer og er tænkt til læringsforløb, hvor man vil arbejde bredt med hele filmmaterialet/alle cases, bæredygtighed og verdensmål. Læringsaktiviteter, der knytter sig til de enkelte film, koncentrerer sig om den konkrete case og sammenhænge til bæredygtighed og verdensmål. Aktiviteterne skal her give mulighed for fordybelse i forhold til en mere specifik film/case.

Aktiviteterne indeholder en lærervejledning, som er opbygget med følgende setup:

Tid (angiver estimeret varighed/tiden til aktiviteten i praksis)

Organisering (angiver, hvordan eleverne er organiseret/arbejder under aktiviteten - INDIVIDUEL/enkeltvis, i PAR/2 og 2, i GRUPPE/typisk af 4, HOLD/hele klassen)

Materialer (angiver, hvad du skal bruge/have klar til aktiviteten)

Indhold & formål

Proces & trin

Variation & tip

Bilag (bilag til print/handouts el. deling fra: <http://madiafrika.dk>)

PÆDAGOGISKE OVERVEJELSER

Aktivetsmaterialet trækker på forskellige pædagogiske retninger, metodologier og undervisningsformer – primært Cooperative Learning (CL – jf. Spencer Kagan, Jette Stenlev), samt Kirketerps principper for foretagsomhedsdidaktik, SKUB-metoden.

De foreslåede aktiviteter er især inspireret af læringsstrategien Cooperative Learning, der er virkeliggørelsen af den socialkonstruktivistiske læringstænkning. CL bygger på tydelighed, samt lærerstyret, elevcentreret undervisning og på at kunne inkludere alle elever i læringsrummet. Strukturerne i CL har indtænkt de såkaldte SPIL-principper og kan generere læreprocesser med samtidig interaktion, positiv indbyrdes afhængighed, individuel ansvarlighed og lige deltagelse. Aktiviteterne er udvalgt, så de tilgodeser forskellige dokumentationsformer, læringsstile og læreprocesser og har forskellige styrker, der retter sig mod en eller flere "læreprocesdomæner": Teambuilding, classbuilding, viden og færdighed, tænkefærdighed, videndeling, kommunikative og sociale færdigheder. Aktiviteterne veksler i forhold til organisering, der samlet giver mulighed for en variation i en samarbejdende læreproces - individuel, par, gruppe, hold/klasse.

"SKUB-metoden" har foretagsomhed og innovationskompetence i fokus. Metoden rummer strategier for at fremme og omsætte tanker og viden til handling. Foretagsomhed er tilliden og kompetencen til at kunne iværksætte forandrende handlinger, hvilket også er væsentlig i sammenhæng til bæredygtig dannelse og læring om verdensmål med en positiv tilgang.

Aktiviteterne har forskellig anvendelighed i et givent undervisningsforløb, således at nogle er velegnet til undervisningens opstart, andre midtvejs og endelig er nogle mere brugbare som afrunding og repetition. Endvidere rummer læringsaktiviteterne differentiering i taksonomisk niveau i forhold til at kunne huske, forstå, anvende, analysere, vurdere og skabe (jf. Blooms Taksonomi). Dette kan ses i relation til beskrivelsesrammen for de faglige mål i erhvervsuddannelserne (jf. viden, færdighed og kompetence).

AKTIVITETSOVERSIGT

Inspiration til aktivitet ift:	AKTIVITET - Titel/metode	Indhold
BÆREDYGTIGHED & VERDENSMÅL	Quiz & Byt eller Dialogkort	Opvarmning - refleksioner og holdninger ift. bæredygtighed og verdensmål
	Økologisk fodaftryk	Opvarmning - sammenligning og perspektiver ift. "Økologisk fodaftryk" - eget, lande imellem
ALLE FILM <i>(Læringsaktiviteter med fokus på alle film/cases)</i>	Stand up – Hand up – Pair up	Videndeling, resumé af film/cases og refleksion
	Ekspertpuslespil	Videndeling af film/cases og refleksioner ift. bæredygtighed
	People – Planet – Profit	Videndeling af film/cases og kortlægning ift. bæredygtighedsformer
	Ekspertkarrusel	Fordybelse ift. film/cases, bæredygtighed og verdensmål, præsentationer og videndeling i matrix
KAMELMÆLK	Møde på midten	Case og verdensmål, brainstorm, eksempler og identifikation
	Ordet rundt/ Arbejdsspørgsmål	Find svar på spørgsmål i relation til case og videndeling
	Fang din læring & få svar ...	Repetition og egen læring, deling af spørgsmål og svar

Inspiration til aktivitet ift:	AKTIVITET - Titel/metode	Indhold
CHIAFRØ – SORT GULD	Mindmap	Case og verdensmål, brainstorm, eksempler og identifikation
	Talking chips/ Arbejdsspørgsmål	Find svar på spørgsmål i relation til case og videndeling
	Vidensskeyer	Repetition og egen læring, deling af spørgsmål og svar
HVERDAGSMAD UDEN SPILD	Zoom	Case og udvalgte verdensmål, eksempler og identifikation
	Partnere/ Arbejdsspørgsmål	Find svar på spørgsmål i relation til case og præsentationer for en partner
	Dobbeltcirkler	Repetition, refleksioner ift. case, bæredygtighed, madspild, lokale fødevarer mv.
TWISTED LEAF	Skammel-model	Case, kortlægning/illustration af bæredygtighedsformer og eksempler
	Vælg fra viften/ Arbejdsspørgsmål	Find svar på spørgsmål i relation til case, videndeling og repetition
	Walk and Talk	Uformel samtale, videndeling af refleksioner ift. case

LINKS

- supplerende undervisningsmaterialer, understøtning til aktiviteter, mere om:

Danida:

<https://openaid.um.dk/>

Afrika, Kenya:

<https://allafrica.com/kenya/>

<https://www.globalis.dk/Lande/kenya>

<https://globalnyt.dk/kategori/afrika/kenya/>

<https://fjernenaboer.dk/temapakke/klima-i-krise/facts-om-kenya/>

<https://verdensbedstestyheder.dk/search/kenya/>

Bæredygtighed, fødevarer og mad:

<http://sustainable.dk/>

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/hvad-betyder-baeredygtighed/>

<https://emu.dk/grundskole/sundheds-og-seksualundervisning-og-familiekundskab/maddannelse-i-praksis/hvad-er>

<https://faktalink.dk/titelliste/baeredygtighed-og-groen-omstilling>

<https://foedevareguiden.dk/et-baeredygtigt-foedevarevalg-hvad-er-det/>

Verdensmål:

<https://www.verdensmaalene.dk/>

<https://www.verdensmaalene.dk/maal>

<https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/verdensmaalene-i-temaer/>

<https://www.globalis.dk/undervisning>

<http://sustainable.dk/verdensmaal/>

<https://verdensbedstestyheder.dk/#>

<https://www.verdensmaal.org/verdenstimen/materialer/saet-verdensmaalene-paa-spil>

<https://www.verdensmaal.org/verdenstimen/madkundskab/efterskolernes-verdensmalsprojekt-f%C3%A6lles-forandring>

Kamelmaelk:

<https://globalnyt.dk/langtidsholdbar-kamelmaelk-skal-redde-menneskeliv/>

<https://livsstil.tv2.dk/mad/2016-06-06-er-kamelmaelk-det-nye-superfood-nu-faas-det-i-danmark>

<https://verdensbedstefodevarer.dk/vores-blog/dansk-kamelmaelksforsker-send-fle-re- penge/>

<https://bedrelivsstil.dk/egenskaber-fordele-ved-kamelmaelk/>

<https://sund-forskning.dk/artikler/den-sunde-kamelmaelk-fra-dromedarer/>

<https://www.euroman.dk/gastro/sund-velsmagende-og-eksotisk-kamelmaelk-kan-bli-ve-danskernes-naste-vidundermad>

Chiafrø:

<https://taenk.dk/forbrugertilv/mad-og-indkoeb/chiafrø-hvor-sunde-er-de>

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Risikovurdering-og-godkendelse-af-foedevare.aspx>

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/udland/med-et-lille-frø-van-vil-revolutionere-afrikanske-boenders-livsvilkår-i-afrika-kalder-de>

<https://frida.fooddata.dk/food/1728?>

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Nye-f%C3%B8devarer-og-f%C3%B8devareingredienser.aspx>

Madspild og lokale fødevarer:

<https://altomkost.dk/fakta/madspild/>

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Madspild.aspx>

<https://www.stopspildafmad.dk/>

<https://www.un.org/en/observances/end-food-waste-day/>

<http://sustainable.dk/folkeskole/madspild-2/>

<https://www.ncif.dk/hvad-gavner-det-at-spise-lokale-foedevare/>

<https://samvirke.dk/artikler/lokale-varer-naerheden-er-lige-til-at-spise>

Twisted Leaf mv.:

<https://www.twistedleaf.dk/>

<https://www.xn--verdensmlsportal-en-cub.dk/cases/andre-cases/twistedleaf/>

<https://crowdfunding.coop.dk/project/609/description>

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Nye-f%C3%B8devarer-og-f%C3%B8devareingredienser.aspx>

<https://fairtrade-maerket.dk/raavarer-kaffe>

PRODUKTION

Film:

Krithfilm ApS

Øvrige materialer:

Susanne Dalsgaard (undervisningsmaterialer)

Pia Fink-Jensen (grafisk layout)

Hotel- og Restaurantskolen i København

Øvrig grafik: www.freepik.com

**HOTEL OG
RESTAURANT
SKOLEN**